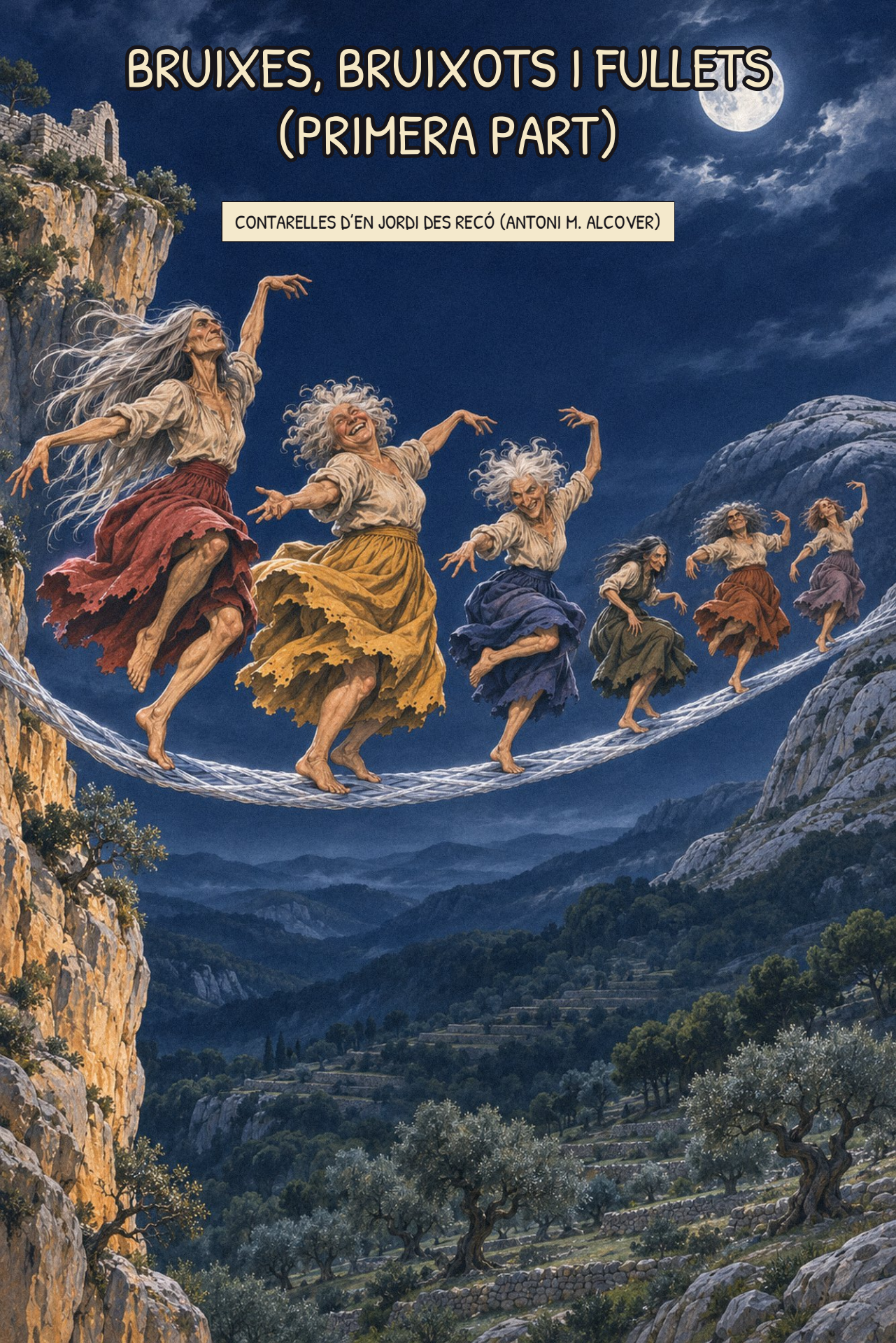
BRUIXES, BRUIXOTS I FULLETS (PRIMERA PART)

CONTARELLES D'EN JORDI DES RECÓ (ANTONI M. ALCOVER)

BRUIXES, BRUIXOTS I FULLETS

PRIMERA PART

SA CÒVA DE NA JUANA

¿NO SOU ESTATS MAY A LA BONA NOVA?

IDÒ DEVALLANTNE P'ES BARRANCH DES MAL PAS, CAP A BELLVER EY HA SA CÒVA DE NA JUANA.

I ARA VOS DIRÉ LO QUE S'HI PASSÀ UNA VEGADA, SEGONS CONTEN.

DIUEN QUE UN DIA UN AL·LOTET GEPERUT, PERQUE SA MARE LE HI HAVIA ENVIAT, SE'N ANÀ PER DEVORA AQUESTA CÒVA A APLEGAR QUATRE ENCENAYS P'ES FOGÓ.

PER VEURE QUÈ ERA AQUELLA CÒVA, SE'N HI ENTRA, I M'HI TROBA NA JUANA, UNA BRUIXA, VOLTADA D'UNA PARTIDA QUE FEYEN UNA RODA Y BALLAVEN, AGAFATS AB SES MANS, SALTANT I BOTANT COM A CABRITS.

COM ELLES AFINEN AQUELL GEPERUDET, S'ATUREN I DIUEN:

Y S'AL·LOTÓ, LLUNY DE FOGIR O EMPEGUEIRSE, JA S'HI ACOSTA Y SE POSA A SA ROL·LADA, MÀ PER MÀ AMB AQUELLES BRUIXES, I ¡BONES BALLADES!

¡O QUE BALLA DE BÉ AQUESTA BUSCA!

...DEYEN TOTES, I VENGUEN BOTS I SALTS I XECALINES.

I DUGUENT ES COMPÀS, CANTAVEN:

DILLUNS, DIMARS, DIMEGRES, TRES;
DIJOUS, DIVENRES, DISSAPTE, SIS.
DILLUNS, DIMARS, DIMEGRES, TRES;
DIJOUS, DIVENRES, DISSAPTE, SIS.

I S'AL·LOTÓ QUE CANTAVA COM UN ROSSINYOL.

NA JUANA COP EN SECH DIU:

ATURAUVOS UNA MICA. ¿NO ES VER QUE AQUEST AL·LOTET ES BEN PLAENT I MAREIX QUE LI FASSEM UNA GRÀCIA?

¡SÍ QUE HU ES! ¡SÍ QUE HU ES! SÍ QUE HU ES!

IDÒ NO RES, LI LLEVAREM ES GEP.

I ENCARA NO HU VA HAVER DIT, COM JA LI HA PEGADA GRAPADA, I JA HU CRECH QUE LE HI LLEVÀ AN ES GEP.

S'AL·LOTÓ SE'N ANÀ TOT CONTENT A CA-SEUA AMB UNA BESADA DE CADA BRUIXA I ES FEIXET DE LLENYA DALT ES CAP.

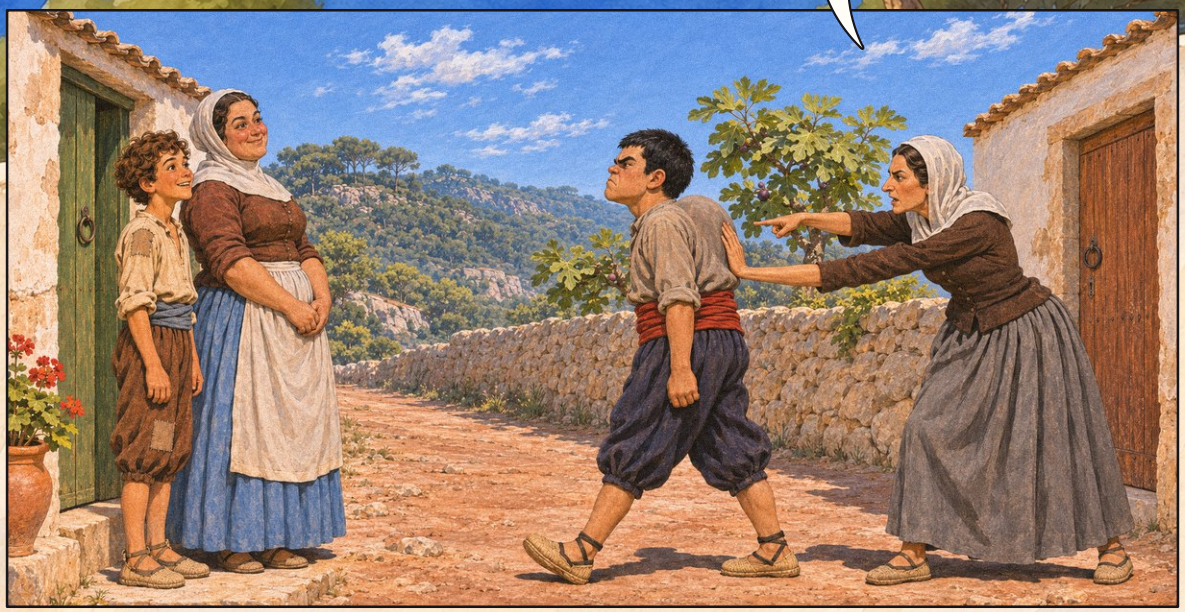

NO VOS DICH RES, COM SA MARE EL ME VEU SENSA GEP I TANT XARAVEL·LO, SI LI VENGUÉ DE NOU, I MES COM ELL LI HAGUÉ DIT FIL PER RANDA TOT LO QUE ERA ESTAT.

¿QUE M'EN DIREU? ELL EU VA SEBRE UNA VEYNADA QUE'N TENIA UN TAMBÉ DE FIY GEPERUT I LI DIU:

VETÈ'N A L'ACTE A SA CÒVA DE NA JUANA, A VEURE SI TE LLEVEN AQUEIX CREIXULL QUE DUS A S'ESQUENA.

SE'N HI VA, I ME TROBA SES BRUIXES BALLANT COM A PERNS DE RIFA.

¡AY QUIN AL·LOTET MES GALANXÓ! ¡VAJA! ¡VINA! A BALLAR AB NOLTROS!...

¿I JA SABEU SI TENCH BALLERA?

...DIU ELL TOT-D'UNA BEN REMOLEST.

¡TANT SI'N TENS COM SI NO'N TENS!

¿AY SÍ?

¡AY SÍ!

I JA'L M'HAN APLEGAT UNA PER CADA MÀ, I HALA BONS BOTS, VOLTA QUI VOLTA EN TORN DE NA JUANA QUE DONAVA ES COMPÀS, I CANTAVEN:

DILLUNS, DIMARS, DIMEGRES, TRES; DIJOUS, DIVENRES, DISSAPTE, SIS.

I S'AL·LOT PASSÀ AVANT DIENT:

I DIUMENGE, SET.

¡UEY! AIXÒ NO HU FAN ETS AL·LOTS DE PASSAR DEVANT A SES PERSONES GRANS! ¡ALERTA A DIR MES QUE NOLTROS!

I TORNEN ESSER PARTIDES TOTES:

DILLUNS, DIMARS, DIMEGRES, TRES; DIJOUS, DIVENRES, DISSAPTE, SIS.

I DIUMENGE SET.

...TORNA DIR S'AL·LOT, BEN RABENT.

¡UEY, ESTIMAT! ¿NO T'HE DIT JO QUE ETS AL·LOTS NO PASSEN DEVANT A SES PERSONES GRANS, I QUE ALERTA A DIR MES QUE NOLTROS!

¡QUE'T VALGA PER VEGADA, SI NO TE'N VOLS DUR S'AUMUT P'ES CAP!

I TORNEN ENRENGAR TOTES, BALLA QUI BALLA I CANTA QUI CANTA:

DILLUNS, DIMARS, DIMEGRES, TRES; DIJOUS, DIVENRES, DISSAPTE,SIS.

I DIUMENGE SET.

¡UEY! ¡QUI FA TRES, ASE ÈS! JA QUE ÈTS TAN CAPARRUT, EN DURÁS UN ALTRE DE GEP, UN DERRERA I UN DEVANT, I AIXÍ ES VIATGE ANIRÀ MES COMPARTIT!

QUE ME'N DIREU? ELL PEGA GRAPADA AN ES GEP QUE HAVIEN LLEVAT A S'ALTRE, I QUE ENCARA ERA DALT S'ESCUDELLER, I EL ME PLANTA AN ESPITS D'AQUELL MALANAT...

...QUE SE'N ANÀ A CA-SEUA FENT UN ESCÀNDOL DE PLORS COM SE VEYA AB SOS DOS GEPS, UN DERRERA I UN DEVANT.

AH IDÒ! AIXÍ N'HI PRENGUÉ PER MOTIU D'ESSER MALCREYENT I POCH REMIRAT AB SO RALLAR.

PER AIXÒ ¡ALERTA A CONVERSAR MAY DEMÈS!

S'HORTOLÀ DE SO'N NET

DIUEN QUE TENIA UN LLUNARI...

EL LLIBRE AB QUE LA GENT DEYA QUE FEYEN SORTIR EL DIMONI I ALTRES BRUIXERIES.

...I UNA VEGADA QUE ELL FEYNETJAVA, VA UN AL·LOT A SES CASES DE S'HORT, SABIA LLETGIR, VEU ES LLUNARI, SE POSA A LLETGIRLO;...

...I TOT-D'UNA S'ORTOLÀ SE VEU DEVANT UNA CATEYFA DE CABRITS QUE LI COMPAREIXEN, BEN PEUS ALTS, DES BOSCH D'EN PIERES CAP AVALL.

SE'N VA CORRENS A SES CASES, I M'HI TROBA S'AL·LOT LLITX QUI LLITX.

LI PEGA GRAPADA AN ES LLIBRE, I SE POSA A LLETGIRLO A SEN REVÉS, I A L'ACTE TOT AQUELL CABRIDUM DESCOMPAREGUÉ:...

...EREN DIMONIONS BOYETS, QUE SOLEN ESSER UNS CAPS ESFLORATS, MOLT MALS D'ANAR ENTORN.

ES CASTELL D'ALARÓ, ES PUIG DE S'EUCADENA I SES BRUIXES

IDÒ DIUEN QUE SES BRUIXES ALTRE TEMPS, COM ANAVEN TANT P'EL MON, QUE'N FEYEN PICA DE PORCH, ES DISSAPTES AVESPRE SE SOLIEN APLEGAR DALT AQUEYS DOS PUIGS TOTES SES QUE CAPLLEVAVEN PER AQUELLS ENDRETS...

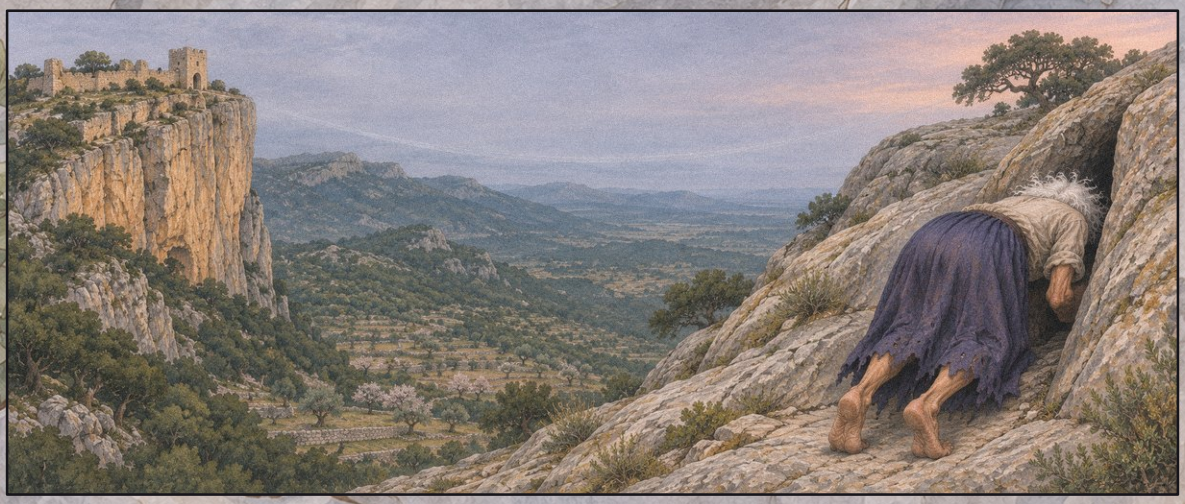
...I SE TIRAVEN UNS FILS QUE ELLES SABIEN FILAR, I AMB AQUEYS FILS FEYEN UN PONT ENTRE ES CASTELL I S'EUCADENA...

...I ALLÀ DALT BALLAVEN I FEYEN MIL JUTIPIRIS FINS HORA D'AUBA...

...QUE S'EN TORNAVEN AN ES SEU CAU O ENFONY COM SES ÒLIBES.

AIXÒ CONTEN; PERÒ QUI NO HU CREU, TAMPOCH NO PECA.

NO'N MANCARIA ALTRE!

SA CUSSETA NEGRA I ES MOIX NEGRE

UN TAL JUAN SOBERANO DE STA. MARIA DEL CAMÍ ANAVA A CONSEY A FESTETJAR UNA AL·LOTA QUE ERA DE S'UY DES VENT I MES PÒLISSA QUE SES GENETES,...

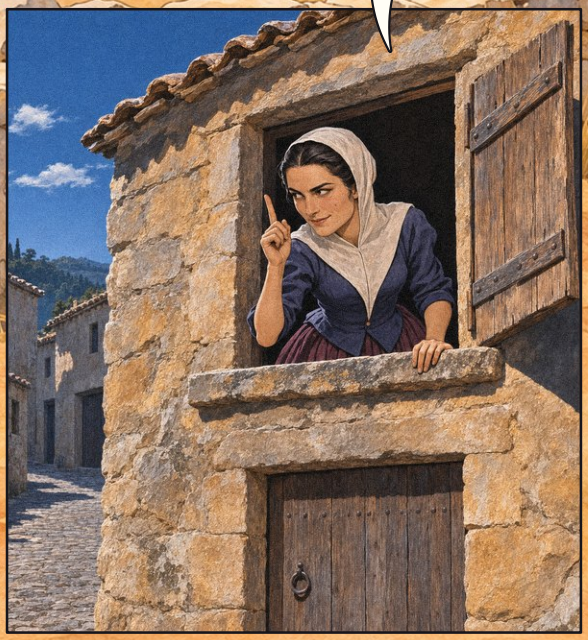

...I AN ES MATEIX TEMPS EN FESTETJAVA UN PAREY D'ALTRES A SANTA MARIA.

SA DE CONSEY EU SAP, I DIU:

T'HI POSARÀS SA MA.

UN VESPRE ELL SE'N HI ANAVA DE D'ALLÀ.

FEYA LLUNA, I NO TROBAVA NEGÚ P'ES CAMÍ.

ASSETSUAIXÍ, UNES DEU PASSES DEVANT ELL, UNA CUSSETA NEGRA PASSA DE BANDA A BANDA DES CAMÍ I DESCOMPAREIX.

¿QUE SERÀ AQUEIX DIMONI DE CUSSA?

LI FUIG ALLÒ DES CAP PERQUE LI VENGUEREN ALTRES PENSAMENTS, I DE D'ALLÀ CAP A CONSEY.

A'S CAP DE SET O VUYT MINUTS, A UNES DEU PASSES DEVANT ELL, ¡ZAS! TORNA ATRAVESAR ES CAMÍ AQUELLA MATEIXA CUSSETA NEGRA, LI DESCOMPAREIX.

AQUÍ EN JUAN SOBERANO VA PERDRE SES RIAYES.

PERÒ ¿QUE DIMONI SERÀ AQUEIX FOTIM DE CUSSA?

LI VENGUEREN GANES DE GIRAR EN COA CAP A SANTA MARIA; PERÒ SE REVEST DE CORATGE, POSA MA EN-TERRA, AGAFA UNA PEDRA COM ES DOS PUNYS,...

...I JA ÈS PARTIT DE D'ALLÀ TRIS-TRAS-TRIS-TRAS, BEN RESOLT D'ENFLOCAR AQUELL CÒDOL A SA PRIMERA BELLUMA DE CUSSA QUE AFINÀS, FOS BLANCA FOS NEGRA.

¿QUE M'EN DIREU? ELL DES CAP DE SET O VUYT MINUTS, A UNES DEU PASES DEVANT ELL, ¡ZAS! SALTA DE BELL NOU AQUELL DIMONI DE CUSSETA NEGRA DINS ES CAMÍ ATRAVESSANTLO DE BANDA A BANDA, SA MES DESCANSADA DEL MON.

EN JUAN SOBERANO LI ENFLOCA SA PEDRA COM ES DOS PUNYS, L'APLEGA DE PLE DEVERS SES COSTELLES, PERÒ VA ESSER LA MATEIX QUE SI FOS ESTAT UN BORRAYÓ DE LLANA;...

...NO LI VA FER RES AN AQUELLA PÈCORA DE CUSSETA, QUE VA DESCOMPARÈIXER COM SES ALTRES VEGADES.

AN EN JUAN SOBERANO LI ENTRÀ UNA SUOR FREDA, I S'HAGUÉ D'ASSEURE A SA VORERA DES CAMÍ, PER NO CAURE DE BATICOR.

FORSAT VOLGUÉ ARRIBAR A CONSEY. SE PRESENTA A CA S'AL·LOTA I TROBA TANCAT; PERÒ ELLA OBRI UN FINESTRÓ, TREU ES CAP I DIU AN EN JUAN:

I ENFONYA ES CAP, I TANCA ES FINESTRÓ AMB UN BON COP; I EN JUAN SOBERANO ROMANGUÉ PLANTAT A'S MITX DES CARRER SENSE SEBRE QUE LI PASSAVA.

A LA FI TOCA EL CORN CAP A STA. MARIA, MES RETGIRAT QUE UN CUCH: I VOS ASSEGUR QUE'N VA VEURE DE CUSSETES NEGRES, BLANQUES, VIRADES I DE TOT COLOR QUE TRAVESSAVEN I TORNAVEN TRAVESSAR ES CAMÍ.

VA HAVER DE MESTER SES ERBES DE SANT JUAN PER ARRIBARHI A STA. MARIA.

PASSA PER DEVANT CA-UN AMICH SEU. EY VEU LLUM; TOCA, LI OBRIN,...

...I LES TROBA QUE FEYEN BUNYOLS A LA VELA. TENIEN UN GRANDIÒS CALDERÓ D'OLI BULLENT DEMUNT ES FOGONS, I ¡VENGUEN DEDINS BONES GRAPADES DE PASTA! I ELZE SORTIEN UNS BUNYOLS D'ALLÒ MES BUFARELL.

AQUELLA GENT VA CONÈIXER QUE EN JUAN SOBERANO VENIA TRASTORNAT, QUE LI PASSAVA COSA. SE POSEN A DIRLI:

PERÒ ¿QUE TENS, JUAN? ¡QUALCUNA TE'N HA SUCCEIDA ¡HALA SI MOS HO CONTES!

EN JUAN SE POSA A CONTAR LO QUE LI HAVIA SUCCEIT AB SA CUSSETA NEGRA.

I HEU DE CREURE I PENSAR, I PENSAR I CREURE, QUE COP EN SECH COMPAREIX UN MOIX NEGRE, QUE NO CONEIXIEN, S'ARRAMBA AN ES FOGONS, S'ENFILA AN ES CALDERÓ DE S'OLI BULLENT, EY AFICA UN PEU DE DEVANT I LLAVÓ S'ALTRE PEU,...

...I JA ÈS PARTIT A BENEIR TOTHOM D'OLI, I BUNYOL PER AQUÍ I BUNYOL PER ALLÀ, I AL PUNT TOTA SA CASA VA ANAR RAYS D'OLI I BUNYOLS;...

...I TOTHOM QUE HU DONÀ A SES CAMES, I EN JUAN SOBERANO ES DE DEVANT, DEIXANT SA CASA EN BANDA.

A LA FI SE REVESTEN DE CORATGE, EY TORNEN ENTRAR, I AQUELL MOIX NEGRE HAGUÉ DESCOMPAREGUT, I NO'L VEREN PUS EN VERT NI EN SECH.

TOTHOM N'ESTAVA AB SOS CABEYS DRETS, I NO'S TREYEN ALTRA PARAULA QUE AQUESTA:

¡SE VEU BEN CLAR, JUAN, QUE ÈS SA TEUA AL·LOTA DE CONSEY! ¡SI ÈS UNA BRUIXA! ¡PROU QUE HU ÈS ELLA!

EN JUAN SOBERANO NO HI TORNÀ PUS, I ¡TANTA DE SORT QUE ELLA NO S'EMPATXÀ PUS D'ELL!

SA CÒVA DE SO'N CURT D'ALARÓ

DINS SO'N CURT, BAIX DES CASTELL D'ALARÓ, EY HA UNA CÒVA NO GAYRE GRAN, PERÒ FA UN FORAT QUE TIRA BEN ENDINS. SE DIU SA CÒVA DE SES MERAVELLES.

DIUEN QUE UN TEMPS D'ALLÀ DINS SORTIEN SES BRUIXES ES VESPRE, I S'ESPITXAVEN PER AQUELLS CONTORNS A FERNE DE SES SEUES.

UN TAL SEN FELET UNA VOLTA, ... COM ELLES EREN A CÒRRER LA GANDAYNA, EY GUAYTÀ...

...I HI VEU UNA GRANDIOSA CLARIANA I UNA CIUTAT SENS FI.

SE'N VA A ALARÓ CORRENS, I HU CONTA A UN PAREY D'AMICHS.

LO ENDEMÀ A SA MATEIXA HORA S'EN HI VAN TOTS PLEGATS; S'AMAGUEN ALLÀ DEVORA PER VEURE SORTIR ES BRUIXUM.

AL PUNT SORTÍ S'ESTOL I UNES PRENGUEREN P'ES LLEVANT, I ALTRES P'ES PONENT, I ALTRES CAP A MITJORN I ALTRES CAP A TRAMUNTANA.

LLAVÒ AQUELLS SURTEN DE S'AMAGATAY, S'ACOSTEN A SA CÒVA, EY GUAYTEN, I HI VEUEN SA GRAN CLARIANA I SA CIUTAT SENS FI.

EL SEN FELET SE REVEST DE CORATGE I S'AFICA PER ENDINS CAP AN AQUELLA CIUTAT A VEURE QUE ERA.

ENCARA NO HAVIA DONADES DEU PASSES, COM ESCLATA UN TRO TAN ESPANTÓS QUE TREMOLA TOTA SA CÒVA I SA MUNTANYA I TOTS CAYGUEREN DE SOBINES.

S'AIXICAREN AIXÍ COM VAREN PORER, I NO VEREN DINS SA CÒVA MES QUE FOSCA, TAN ESPESSA QUE LA PORIEN TAYAR A ESPASADES.

QUI NO VEREN FONCH EL SEN FELET, NI L'HAN VIST PUS.

CAR LI SORTÍ VOLER VEURE DE PROP SA CIUTAT DE SES BRUIXES.

COM A RECORDANSA D'AQUESTA FETA ENCARA EY HA DEVORA AQUELLA CÒVA SA ROCA D'EN FELET.

FULLET

A MALLORCA QUANT UN CERCA UNA COSA QUE SOL MANETJAR, I CERCA I CERCA I NO LA TROBA EN VIA NEGUNA, SOLEN ESCLAMARSE:

AB AIXÒ VOLEN SIGNIFICAR QUE AQUELLA COSA PER UNA VIRTUT ESTRANYA I ESTRAORDINÀRIA HA DESCOMPAREGUT D'ALLÀ ON ERA, SENSA SEBRE COM.

UN TEMPS EN PARLAVEN MOLT DE FULLET; PERÒ AVUY EN DIA NO HI HA CASI NEGÚ QUE NO SE'N RIGA COM UNA DE TANTES DE BENEYTURES D'EN-PRIMER,—I JUST HI HA QUALCÚ QUE EN TENGA IDEA CLARA I QUE VOS PUGA DIR: ES FULLET ERA TAL COSA.

PER PORERNE DAR SES FITES NETES, HE PREGUNTADES DIFERENTS VOLTES AQUELLES PERSONES QUE HE CREGUT QUE ME'N PORIEN DONAR ENQUESTES. N'HE TROBADES UNES QUANTES QUE ME'N HAN DIT COSA; I, TAL COM M'HO HAN DIT, HO HE POSAT AQUÍ.

ES QUI ME'N HA DONADA MES CLARÍCIA, ÈS ESTAT L'AMO ANDREU SANTANDREU DE CA'N BARRAQUES (MANACOR),...

...QUE DIU QUE, PER LO QUE SENTIA DIR AN ES VEYS, ES FULLET ERA UNA PENYORA QUE EL DIMONI DONAVA AN ES QUI SE PACTAVEN AMB ELL PER TANTS D'ANYS, NO PER A SEMPRE.

EL DIMONI DONAVA AQUELLA PENYORA, QUE ERA UN OBGECTE MATERIAL QUE TENIA UNA VIRTUT ESTRAORDINÀRIA PER AQUELL PACTAT QUE DUGUÉS TAL OBGECTE DEMUNT.

MENTRES DIT OBGECTE LI TOCÀS SA PELL O SA ROBA, NO HI HAVIA QUI POGUÉS FER RES A TAL HOMO; NI EL PORIEN AGAFAR NI CAPTURAR;...

...FOGIA DE DINS SES MANS DE QUALSEVOL; DESCOMPAREIXÍA NO SABIEN COM I NO EL VEYEN PUS EN TOT ALLÒ.

EN CAMVI, SI SE MORIA ANTES D'ACABAR EL TERMINI PACTAT, EL DIMONI SE'N DUYA SA SEUA ÀNIMA, I PATAPLUM! DINS L'INFERN.

ARA SI NO SE MORIA EN TOT AQUELL TEMPS, I NO VOLIA REFERMAR ES PACTES PER UNA TONGADA D'ANYS, ROMANIA FRANCH DE TOT COMPROMIS I SENSA AQUELLA PENYORA I FORA FULLET.

ES FULLET D'EN CUERA

ETS ESVEYADORS DE MANCOR QUE ANAVEN A ESVEYAR A SANTACIRGA, POSSESSIÓ QUE MON PARE, AL CEL SIA, TENIA ARRENDADA I TOTS ELS GERMANS HI NASQUÉREM, CONTAVEN D'UN TAL CUERA DE DEVERS AQUELL POBLE QUE TENIA FULLET...

...I EL DUYA A SA CORRETJA DES BOSSOT (SA TALECA), QUE SEMPRE PORTAVA PASSADA P'ES COLL I PENJADA AN ES COSTAT ESQUERRE.

MAY DEIXAVA AQUELL BOSSOT NI AQUELLA CORRETJA, I AB ALLÒ DEMUNT, NO HI HAVIA QUI EL POGUÉS HAVER NI CAPTURAR.

COM NO FEYA TRACTE BO NI DONAVA PASSA DRETA, LA JUSTÍCIA SEMPRE EL PERSEGUIA AB TOTA SA RÀBIA DEL MON;...

...PERÒ CA! PER MES QUE L'AGLAPISSEN I L'ARRIBASSEN A ASSOLIR, ASSETSUAIXÍ ELLE DESCOMPAREIXÍA DE DINS SES MANS, NO SABIEN PER ON, DEIXANT TOTHOM AB SOS CABEYS DRETS.

ENCARA ERA FADRI, UN FADRINARDO GRANAT QUE GUERRETJAVA UNA AL·LOTA, QUE NO EL VOLIA GAYRE PER SA MALA FAMA QUE TENIA ELL.

EN SEBRE QUE ELLA ERA A CAP BALL, JA HI COMPAREIXIA PER BALLAR AB ELLA; PERÒ SEMPRE AB SO BOSSOT POSAT AN ES COSTAT ESQUERRE I SA CORRETJA PASSADA P'ES COLL.

UN ANY ELLA ANÀ A SA FESTA DE LLUCH, PASSAT LA MARE DE DEU DES MISSATGES (8 DE SETEMBRE), QUE FEYEN UN BALL A'S MITX DE SA PLASSA.

EN CUERA S'HI ENTREGA I TREU AQUELLA AL·LOTA A BALLAR.

S'AL·LOTA JA ESTAVA ADVERTIDA DE LA JUSTÍCIA QUE NO HAVIA DE CONSENTIR A BALLAR AB ELL, SI NO SE TREYA ES BOSSOT.

S'AL·LOTA, EU FA AIXÍ. DIU AN EN CUERA QUE NO ESPER QUE VULGA BALLAR AB ELL SI NO'S TREU ES BOSSOT.

EN CUERA NO EL SE VOLIA TREURE EN VIA NEGUNA; PERÒ COM EN TENIA MASSA GANES DE BALLAR AB AQUELLA, I COMPRENGUÉ QUE NO LA GINYARIA SI NO SA TREYA ES BOSSOT,...

...A LA FI SE DESPASSA SA CORRETJA DES COLL I DEIXA ES BOSSOT A'S MITX DES ROL·LO DES BALL, PER NO PERDRE'L DE VISTA I PORERS'HI TIRAR DEMUNT, SI NEGÚ TRACTAVA DE SAUPARLEHI.

LA JUSTÍCIA ESTAVA SULLÀ AMAGADA; I TOT D'UNA QUE EN CUERA BALLANT FEU UN REVOLT DECANTANT UNA MICOYA LA VISTA DES BOSSOT, DOS ESGOTZINS SE TIREN DEMUNT ES BOSSOT I DOS EMBRAONEN EN CUERA;...

...I AQUEST ESPOLSADES I ESPOLSADES PER DESLLAPISSARSE DE LA JUSTÍCIA, I NO PARAVA DE CRIDAR ES BOSSOT,DIENT:

AMICH MEU, AJUDA!!! AJUDA QUE S'ÈS MESTER!!!

I ES BOSSOT QUE PEGAVA BOTS I BOTS I SA CORRETJA S'ADRESSAVA DINS SES MANS D'AQUELLS ESGOTZINS.

ES BOSSOT EL TIRAREN DINS UNA GRANDIOSA FOQUETÈRIA I VENTAREN SES CENRES;...

...I EN CUERA EL SE'N DUGUEREN I NO EL VAREN VEURE PUS.

EN QUÈ CONSISTIA ES MAL·BOSSÍ I SES CASTES QUE N'HI HAVIA

ES MATEIX ANDREU DE CA'N BARRAQUES ME DONÀ SES FITES NETES DE TAL COCÒRUM,...

...DIENTME QUE ES MAL-BOSSÍ EREN COSES DE MENJAR (CONFITS, DÒLSES, POMES, FIGUES, PRUNES I BROLLERIES PER L'ESTIL) QUE BRUIXES I BRUIXOTS DONAVEN AN ES QUE VOLIEN INFLUENCIAR, EN TAL O TAL SENTIT.

AQUEIXES COSES DE MENJAR EN QUE CONSISTIA ES MAL-BOSSI, SE VEU QUE CASI SEMPRE DUYEN SUSTÀNCIES TÒXIQUES O NOCIVES QUE ATACAVEN ES SISTEMA NIRVIÓS, PRODUINT EXALTACIONS I DESVARIETJOS I TRASTORNS MENTAL DE TOTA CASTA.

ES MAL-BOSSINERS VENIEN A ESSER VERTADERS MALFACTORS, DIGNES DE CÀSTICH.

ELS QUI TENIEN LA MALA SORT DE MENJARSE EL MAL-BOSSI COMENSAVEN A FER ETSISADURES.

ARA SI, EN LLOCH DE MENJARSE AQUELLES COSES, ELZE TIRAVEN DINS ES FOCH,...

...ES MAL-BOSSINERS QUE LES HAVIEN DONADES, SORTIEN PLENS DE CREMADURES, I LES S'HAVIEN D'UNTAR I EMBENAR BEN EMBENADES, SI NO VOLIEN FER PELL I COLAR LA VIDA.

N'ANDREU BARRAQUES DIU QUE N'HI HAVIA SET CASTES DE MAL-BOSSÍ: A) PER FER ENAMORAR; B) PER FER ANYORAR, C) PER FER OBLIDAR, D) PER FER PENAR, E) PER FER AVORRIR, F) PER FER PERDRE L'ENTENIMENT, G) PER MATAR.

ME DIU L'AMO'N ANDREU QUE, SI ELL SAP D'AQUEIXES SET CASTES DE MAL-BOSSÍ, ÈS QUE LES HI DIGUÉ UN DES MAL-BOSSINERS MES ENDIANTRATS QUE ELL HA CONEGUTS,...

...UN TAL FELET CORMENA QUE JA FA MOLTS D'ANYS QUE SE'N ANÀ A VEURE ST. PERE (DEU L'HAJA PERDONAT. AMÈN).

S'ETSISAMENT DEL SEN TONI FUM I ES SEU ASE

ES MATEIX ANDREU BARRAQUES M'HO CONTÀ.

UN FIY DEL SEN TONI ESTAVA TOT FIDEUS AB NA MARGALIDA PORQUERA; I PROU GREU QUE LI SABIA AN EL SEN TONI PERQUE AQUELLA MANDRAGOLINA TENIA FAMA DE BRUIXA I D'ETSISADORA.

ELLA HU SABÉ, I UN DIA EN TEMPS DE FIGUES FLORS, DE BON MATÍ, TROBA DEVERS ES COLLET EL SEN FUM AB S'ASET QUE SE'N ANAVA A UNA TERRA SEUA A FER FEYNA.

ELLA DUYA UN PANER DE FIGUES, CUIDES DE FRESCH, MOLSUDES, BRUFADES DE ROADA I UNS QUANTS DE BROTS D'AUFABAGUERA.

S'ESCOMETEN AIXÍ MATEIX, I ELLA LI OFEREIX DUES FIGUES CRIVELLADES QUE FEYEN MENGERA.

ELL NO TENGUÉ PIT PER DESPRECIARLESHÍ: LES PREN, LES SE DU A SA BOCA, I BEN RE-DE-BONES QUE ELZE TROBA..

AN ES MATEIX TEMPS S'ASET PEGA ESPIPELLADA AN AQUELLS BROTS D'AUFABAGUERA I ELZE S'ENGOLEIX.

NA PORQUERA AB AIXÒ SE DESPEDEIX DEL SEN TONI I ¡CAP A LA VILA! I AN ES BARRACAR MANCA GENT! ERA BARRACANERA.

EL SEN FUM S'ESQUITXA A SA FEYNA.

FEYNETJA TOT LO SANT DIA FINS QUE HORABAIXA DE TOT APLEGA ES TRASTETS I ¡CAP A LA VILA AB S'ASET! TRIS-TRAS! TRIS-TRAS!

QUÈ ME'N DIREU? ELL COM FOREN AN ES COLLET, JUST ALLÀ ON ES MATÍ HAVIEN TROBADA NA PORQUERA I HAVIEN TASTADES AQUELLES FIGUES I AQUELLS BROTS D'AUFABAGUERA, EL SEN FUM SE SENTÍ UNA PONYIDA BEN FORTA D'AFECTE ENVERS DE NA PORQUERA...

...I S'ASET SE POSÀ LO MES XALESTÓ, BRAMA QUI BRAMA I BONES ALSADES DE CUL.

AQUELL ANIMALET S'ALEGRAVA JUST SI HAGUÉS AFINADA CAP SOMERA.

SOBRE TOT, ARRIBEN A CA-SEUA, I EL SEN FUM DIU TOT RABENT A SA DONA:

DESENSELLAU S'ASE, QUE ME'N VAIG PER FEYNES MES QUE DEPRESSA!

¿PERÒ PER QUE NO DESENSELLES TU? ¡BON RE-CAP DE RE-XETRA! I ¿A ON VE ARA TANTA DE FRISSOR?

T'HE DIT QUE DESENSELLEU VOLTROS, SI VOLEU! ¡NO PUCH ESTAR PUS I FORIS!

SE TIRA QUATRE GRAPADES D'AYGO PER SA CARA I SE REBETJA UNA MICA SES MANS PER LLEVARSE SA POLS I SA SUOR; I JA ÈS PARTIT DE D'ALLÀ ¿CAP A ON DIRÍEU?

IDÒ CAP A CA-NA MARGALIDA PORQUERA. LA TROBA DALT ES PORTAL, LI FA UNA ESCOMESA LO MES AMOROSA. ELLA TOTA SORPRESA LI CORRESPÒN AB MEL A SA BOCA, I RALLEN UNA ESTONA COM SI FOSSEN ESTATS AMICHS VEYS.

AMB AIXÒ EL SEN FUM JA ROMANGUÉ ASSACIAT: SE DESPEDEIX DE NA PORQUERA, S'ESPITXA A CA-SEUA, PASSEN EL ROSARI, SOPEN I ¡A GEURE FALTA GENT!

¿QUE ME'N DIREU? ELL LO ENDEMÀ, LO ENDEMÀ PASSAT I LO ENDEMÀ PASSAT S'ALTRE I S'ALTRE, EL SEN FUM, EN VENIR A'S VESPRE DE SA FEYNA, HAVIA D'ANAR A VEURE UNA ESTONETA NA MARGALIDA PORQUERA;...

...I, EN PASSAR P'ES COLLET, SE SENTIA DINS ES COR UNA BONA PONYIDA D'AFECTE ENVERS DE NA MARGALIDA, I S'ASET S'AVALOTAVA FENT GRAN FESTA, I MES EN FEYA SI MAY TOPAVA AQUELLA GRAN PITXORINA.

SOBRE TOT, ELL DINS UN PAREY DE DIES EL SEN TONI AGAFA ES SEU FIY, I LI DIU:

MIRA, SI NA PORQUERA T'AGRADA, PRENLA! QUE TAMBÉ M'AGRADA A MI!

I AIXÍ HU FEREN: SE CASAREN ES JOVES, I TOT ROMANGUÉ PLA I IGUAL.

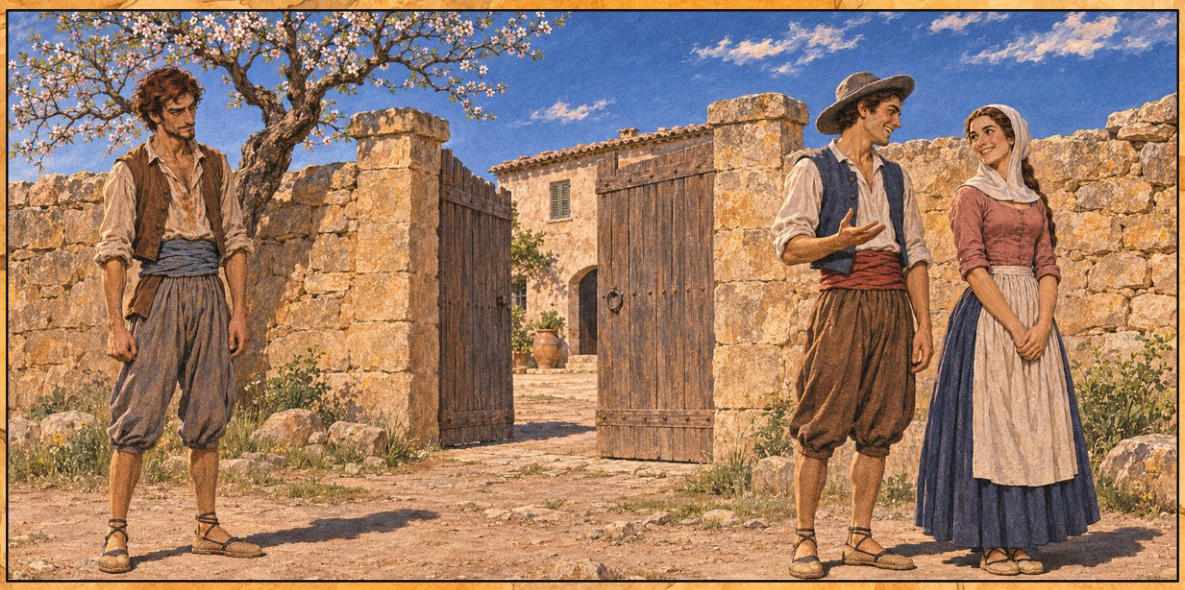

I MAY SENTIREN A DIR QUE NA MARGALIDA PORQUERA HAGUÉS FETES PUS BRUIXERIES.

EN FELET CORMENA DONA MAL·BOSSÍ A NA BET DE SO'N-GATZELLA

HO SÉ TAMBÉ DE BOCA DE L'AMO ANDREU DE CA'N BARRAQUES.

EN FELET CORMENA FESTETJAVA NA BET DE SO'N GATZELLA, PERÒ NA BET LI DONÀ GUERRER, S'ESTIMÀ MES UN ALTRE, I EN FELET S'HAGUÉ DE PEGAR UN COP A LA BARRA, PERÒ EN VOLGUÉ PENDRE REVENJA.

VENGUÉ SA SETMANA SANTA, ES DIJOUS SANT A VESPRE EN FELET TOPA NA BET P'ES CARRER I LI ALLARGA UNA GRAPADA DE CONFITS, DIENTLI:

NA BET NO GOSÀ REBUTJARLOSHI, PERÒ MASSA LI DONÀ A ENTENDRE QUE NO VOLIA HAVERLES PUS AB ELL.

I ELL QUE LI DIGUÉ D'UN TROS ENFORA:

AQUELLA PARAULA NO CAYGUÉ EN-TERRA. TALS CONFITS EREN MAL-BOSSÍ PER FER ANYORAR, I ¡PROU QUE N'HI FEREN D'EFECTE A NA BET!

ASSETSUAIXÍ LI ENTRÀ UNA ANYORANSA D'EN FELET, QUE NO EL SE PORIA TREURE DES CAP. ARRIBÀ QUE NO MENJAVA NI BEVIA NI DORMIA.

I ES DE SO'N GATZELLA:

A LA FI LA MENEN AN ES METGE, QUE LA POLSÀ, LI MIRÀ SA LLENGO, L'ESCOLTÀ DEVANT I DERRERA, I ACABÀ PER DIR:

PER LO QUE POGUÉS ESSER, LI ORDENÀ UNA PURGA I UNES CUYERADES; PERÒ TOT VA ESSER COM QUE POSAR UN PEGAT A UN BANCH.

COM MES ANAVA, MES GRANAT LA PONYIA S'ANYORAMENT D'EN FELET; I SEMPRE LA TENIEN PENSA QUI PENSA AB EN FELET.

EN ANARHI ES FASTETJADOR NOVELL, AQUELLA ANYORANSA LI FOGIA AIXÍ MATEIX;...

...PERÒ A'S CAP DE MITJA HORA D'AQUELL ESSERSE'N ANAT, JA TORNAVEN TENIR NA BET EMBRUIXADA AB S'ANYORAMENT D'EN FELET.

APURATS DE TOT ES DE SO'N GATZELLA, PER SONTIR DE TALS EMBLAVINS, PROVAREN D'ACOMPANYAR NA BET AN EN FELET, QUE PAREDAVA A SES ROTES PETITES DE S'ON MORO.

ALLÀ LA FEREN CONVERSAR UNA ESTONA AMB ELL, I LA DONA SE POSÀ UNA MICA XALESTONA.

LO ENDEMÀ LA HI TORNEN ACOMPANYAR, I AMB UNA MICA DE RALLAR AMB ELL SE TORNA ALEGRAR PROU.

SEGUIREN FENTHO AIXÍ MATEIX UNA TEMPORADETA, FINS QUE EN FELET POSÀ ES SEUS PENSAMENTS AB UNA TAL MARGALIDAYNA DE CA'N DALI-BROU I NO PARÀ FINS QUE FONCH CASAT AB ELLA.

AB AIXÒ A NA BET DE SO'N GATZELLA LI PASSÀ AQUELL ANYORAMENT D'EN FELET CORMENA.

ES QUE AQUEST LI DECANTÀ, NO SABEREN COM, S'ETSÍS DE FER ANYORAR QUE AB AQUELLS CONFITS DES DIJOUS SANT A VESPRE LI HAVIA ARRAMBAT.

EN TÒFOL CORMENA ETSISA SES MULES DE NA MARGALIDAYNA DALI-BROU

ES MATEIX L'AMO ANDREU ME CONTÀ AQUEIXA ALTRA ATSISADA.

CASAT EN FELET CORMENA, AB AQUESTA MARGALIDAYNA NO FONCH GAYRE LLARCH; COMENSÀ A DUR XÈTIGA I XÈTIGA;...

...NO SE FIAVA DE METGES COM A MAL-BOSSINER FI NI LI SERVIREN DE RES TOTS ETS SEUS ENGINYS D'ETSISAR NI DESETSISAR,...

...FINS QUE FINIS FINIS VA BATRE ES PEUS I SE'N ANÀ A VEURE ST. PERE.

NA MARGALIDAYNA, QUE ERA TAN AFECTADA DE FAYÓ I TAN BEREYOLA I BABALUETA COM EN FELET, PRENGUÉ ES PAPERS D'AQUEST, BEN SEGURA D'ARRIBAR A ESSER UNA MAL-BOSSINERA D'AQUELLES DE PEL ARREVEIXINAT CONTRA TOTS ES QUI NO LI ENTRAVEN PER S'UY DRET;...

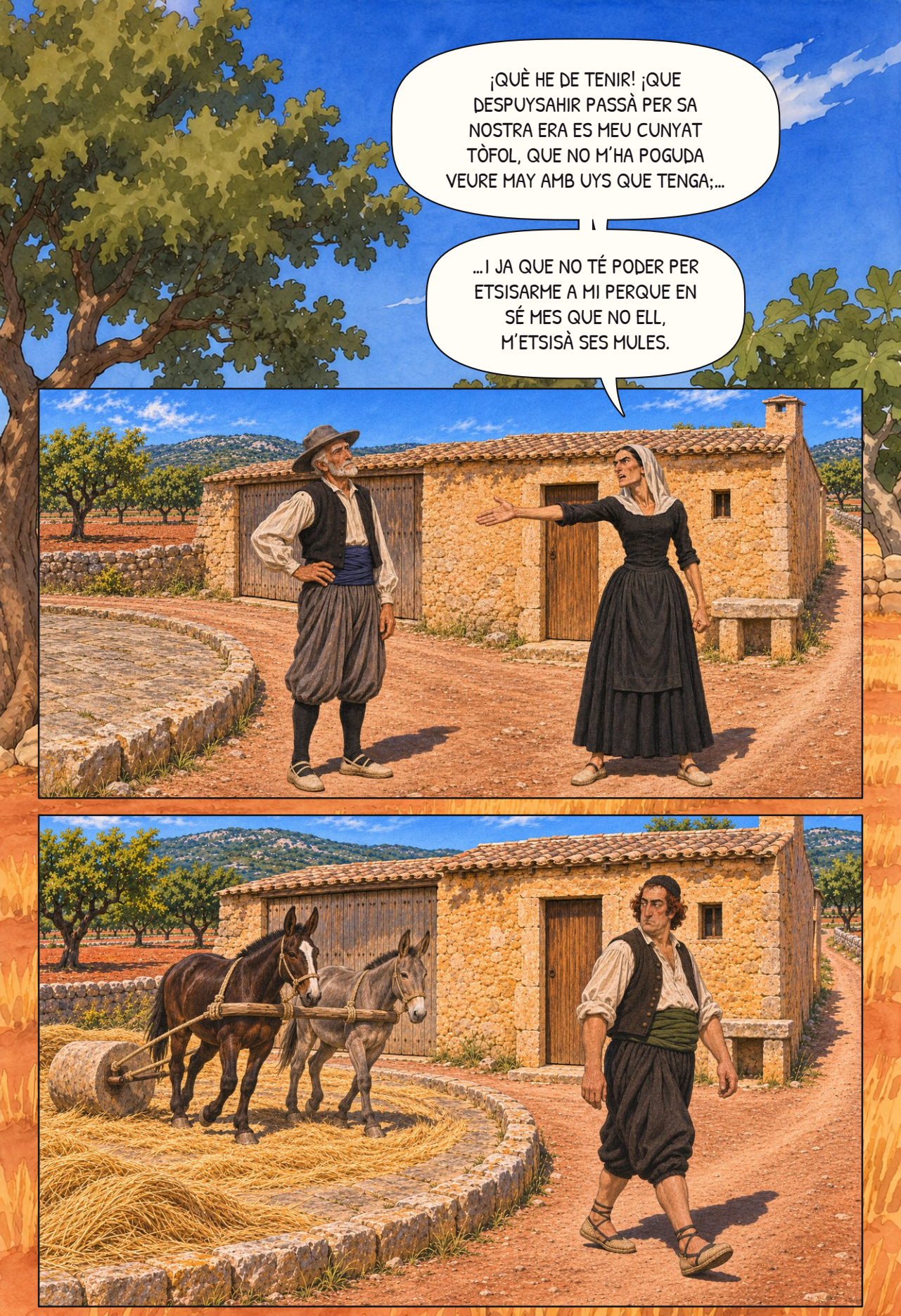
...I A TOTS LOS DONAVA PER ETSISADORS I MAL-BOSSINERS, QUE LA VOLIEN ARRIBAR A PILÓ, SORTÍS DES LLEVANT, SORTÍS DES PONENT.

L'AMO'N NOFRE DE SES TALAYOLINES UN DIA LA TROBA MOLT NIALA, MORROTOSA I DESTREMPADA:

LI DEMANA QUÈ TÉ, I ELLA LI DIU:

¡QUÈ HE DE TENIR! ¡QUE DESPUYSAHIR PASSÀ PER SA NOSTRA ERA ES MEU CUNYAT TÒFOL, QUE NO M'HA POGUDA VEURE MAY AMB UYS QUE TENGA;...
...I JA QUE NO TÉ PODER PER ETSISARME A MI PERQUE EN SÉ MES QUE NO ELL, M'ETSISÀ SES MULES.

¿QUÈ VOL DIR SES MULES?
VOL DIR QUE LES M'HA ETSISADES. LES POBRETES SE POSAREN A TOSSIR TOT D'UNA, I TOS QUI TOS.
SOBRE TOT, LES HAGUEREN DE LLEVAR DE DEMUNT S'ERA PER QUE ALLÀ MATEIX NO COLASSEN LA VIDA.

MARGALIDAYNA! MARGALIDAYNA! NO'M PENSAVA QUE FOSSES TAN BLAYA. ¡VES QUI HU HA VIST MAY ETSISAR SES MULES! ME'N ADMIR DE TU QUE ENCARA CREGUES AMB AQUESTES BENEYTURES I FATALLARIES.

¿QUÈ DEYS VOS, L'AMO'N NOFRE? ¡QUANT TREYS CARA P'EN TÒFOL, DEVEU ESSER TAN POLISSARDO COM ELL!

¡UEP, MARGALIDAYNA! ¡MIRATHI UNA MICA MES AB SO CONVERSAR!

NA MARGALIDAYNA EL DEIXA EN PORRET, I JA FONCH PARTIDA A CERCAR REMEYS PER DESETSISAR SES POBRES MULES.

COM HAGUÉ PROVATS ES REMEYS QUE LI HAVIA MOSTRATS ES SEU HOMO, QUE NO SERVIREN DE RES, PERÒ DE RES,...

...S'ESPITXA A FELANITX, CREGUDA DE QUE HI HAVIA DE TROBAR MAL-BOSSINERES I ETSISADORES I DESETSISADORES BEN ENTEMERIADES I DE S'ESCUMA DEL DIMONI.

SEMBLA QUE EN TROBÀ QUE LI DONAREN GRAN CORATGE I LI ASSEGURAREN QUE ADOBARIEN SES MULES, AB UN SANT-I-AMÈN.

NA MARGALIDAYNA FEU TOT LO QUE LI DIGUEREN AQUELLES MANDRAGOLINES DE FELANITX; PERÒ SES POBRES MULES, COM MES ANAVA, MES ESCOTIFLADES I XEREQUES ANAVEN, JUST AB SA PELLETA I ETS OSSOS.

NO, PER AIXÒ S'ACOVARDÀ NA MARGALIDAYNA, SINO QUE S'AGAFA ES DERRERES AB SES DUES MANS I ¡CAP A CIUTAT SON SES FEYNES! A VEURE TOTA QUANTA DE MAL-BOSSINERA, ETSISADORA I DESETSISADORA LI ACUSARIEN,...

ANÀ A TOTES SES QUE LI ACUSAREN, QUE NO FOREN POQUES.

AQUELLES MALES-ÀNIMES LI POSAREN UN CAP COM UNA FERRADA, ASSEGURANTLI SES MULES, SI LES DONAVA LO QUE LI DIRIEN. ELS HO PROMETÉ, I BONS DOBLERS QUE LI COSTAREN TANTES DE CONSULTES.

SE'N TORNA A CA-SEUA, DONA A SES MULES TOTES AQUELLES COSES QUE AQUELLES DIMONIERES DE CIUTAT LI HAVIEN DITES; I SES MULES SEMPRE PITJOR I PITJOR.

ARRIBAREN QUE NO FEYEN OMBRA. AQUELLES BARRES SEUES, DE TAN DE NO MENJAR, SE VAREN RESSEURE DE TOT;...

...I UN DIA DEMATÍ, QUANT EY ANAREN A VEURE COM HAVIEN PASSADA SA NIT, LES TROBAREN MORTES.

NA MARGALIDAYNA DALI-BROU CUYDÀ ESTELLARSE DE PLORAR. ES PLANT QUE FEU, SE SENTIA DE MITJA HORA LLUNY.

ES VEYNATS EY ACUDIREN A VEURE QUE ERA I FEYEN TOT QUANT SABIEN PER CONSOLARLA.

POBRES MULETES MEUES! ¡VOLTROS HEU PAGAT PER OBLIGADES!
¡MALES ÀNIMES QUE NO'M PORIEN TOCAR UN PEL DES COSSET MEU, S'HAN VOLGUT VENJAR DE VOLTROS! ¡PERÒ S'HI POSARÀN SA MA! ¡LA S'HI POSARÀN!
¡JO LES HE DE FER FER MALA FI, COM SOM MARGALIDAYNA!
¡NO SON TAN BONES DOTZE LLIURES DE DOBLERS CONTANTS COM LO QUE M'HAN COSTAT SES MEDECINES QUE ELS HE DADES!

¡JA HU SABEN SES BONES PERSONES DE FELANITX I DE CIUTAT QUE LES ORDONAREN! ¡M'HAN DESTRUIDA AQUEYS POLISSONS!

¡NO PORAN TENIR PERDÒ DE DEU! ¡NO PORÀN VEURE SA CARA DE DEU! ¡ANCQUE EL DIMONI EN PAS LES HE DE DESTROVIR!

¡NO SE'N ESCAPEN! ¡COM SOM MARGALIDAYNA, QUE NO SE'N ESCAPARÀN!

AQUELLS VEYNATS, COM SENTIEN TANTS DE DOYS, BAJANADES I DESBARATS, LI DEYEN:

DEIXAU ANAR AIXÒ, MADONA! NO HI PENSEU PUS! POSAUHO AB SES MANS DE DEU I DEIXAUHO CÓRRER!

PERÒ NA MARGALIDAYNA, LLUNY D'ESCOLTARLOS-SE GOTA, SEGUIA DESTRALETJANT I DESCAPDELLANT CONTRA ES SEU CUNYAT TÒFOL I TOTS ES QUI PREGAVEN P'EN TÒFOL,...

...FINS QUE L'AMO'N NOFRE DE SES TALAYOLINES, QUE TAMBÉ HI HAVIA COMPAREGUT PER COMPASSIÓ QUE NA MARGALIDAYNA LI FEYA, S'ESCLAMÀ:

¡NO LES ME PERTOQUEU! ¡EREN UNES BONES PERSONES, MES SABUDES QUE TOTS ES MENESCALS DE MALLORCA!
¡JA S'ÈS VIST, SI EREN LO QUE TU DIUS! ¡SON UNS BONS TESTIMONIS SES DUES POBRES MULES MORTES QUE NI PER S'ESCORXADOR SERVEIXEN.
¡I ANAR A CREURE QUE LES T'HAVIEN ETSISADES! ¡BONS ETSISOS MOS DO DEU! ¡ES SEU MAL ERA TOT MAGROR! ¡SE VEYA A LA LLEGO!

SI SES DOTZE LLIURES QUE DIUS QUE GASTARES AB MEDECINES, ELS HAGUESSES GASTADES DE FAVES PER AQUELLS POBRES ANIMALS, SE SERIEN CURADES TOT D'UNA;...

...I ARA LES TENDRIES SANES I BONES I FENT BONA FEYNA!

PERÒ TU, MES CAPARRUDA QUE UN FORCH D'ANYS, ENCAPIRRONADA AB SO MAL-BOSSI I AB SOS ETSISOS,...

...NO T'HAS VOLGUT ESCOLTAR ES QUI T'AVISAVEN PER BE, FINS QUE HAS TENGUT ES CAP ROMPUT I SES MULES MANCO.

NO'T VUY DIR QUE TE'N MERESQUES MES, SINO QUE DEMÀN A DEU DE BON COR QUE'T DON MES SENY I COSES QUE CONVENGUEN. AMÈN!

L'AMO'N NOFRE DE SES TALAYOLINES SE'N ANÀ I LO MATEIX FEREN ELS ALTRES VEYNATS, DEIXANT NA MARGALIDAYNA PLORANT I DESCAPDELLANT CUANTRA SES MALES ÀNIMES QUE LI VOLIEN MAL I QUE LI HAVIEN ETSISADES SES MULES,...

...PER VENJARSE D'ELLA PERQUE ERA UNA MAL-BOSSINERA MES FINA QUE ETS ALTRES MAL-BOSSINERS DE TOT ES TERME DE MANACOR.

¡POBRE MARGALIDAYNA! DEU L'HAJA PERDONADA! AMÈN!

SEGUEIX A SA SEGONA PART.

Bruixes, bruixots i fullets (primera part)
Rondalles Mallorquines · 24

Contarelles replegades per Mn. Antoni M. Alcover.

Aplech de rondayes mallorquines d'en Jordi des Recó. Tom V, segona edició. Barcelona, 1924.
Planes 125–143.

Text d'Antoni Maria Alcover i Sureda (1862–1932), de domini públic perquè fa més de 80 anys que va morir. Les paraules són les de l'edició de 1924, sense modernitzar.
Transcripció feta de bell nou damunt un exemplar d'aquesta edició.

Adaptació al còmic i il·lustracions generades amb intel·ligència artificial.
Edició de Guillem Cantallops Ramis, 2026. Llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a tot el que no és text d'Alcover.
Versió 11 · 2026-11-22

